

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande SOU 2024:21 Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld Svar senast 2024-09-15

Er beteckning: A2024/00369

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne, här efter Länsstyrelsen, välkomnar utredningens förslag om ett nytt inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. Länsstyrelsen bedömer att en inkluderande, bred målformulering där fler områden synliggörs är att föredra framför att komplettera med ett särskilt mål om hedersrelaterat våld och förtryck.

Länsstyrelsen bedömer att det finns stora behov av att fortsätta det redan pågående arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och även att intensifiera detta ytterligare. Länsstyrelsen anser dock att detta inte får ske på bekostnad av andra grupper, där vi vet att det finns stora problem, som idag inte synliggörs i tillräcklig utsträckning. Exempel på detta är arbetet mot våld i ungas nära relationer, våld mot äldre, HBTQI-personer och personer med funktionsnedsättning samt arbetet mot prostitution och människohandel. Vi upplever att utredningens förslag fångar detta. Genom att tillföra ett livscykelperspektiv synliggörs även barn i den föreslagna målformuleringen vilket Länsstyrelsen ser positivt på.

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag kan ge goda förutsättningar för Länsstyrelsen att utveckla arbetet mot alla former av våld i en positiv riktning.

Synpunkter

6.2 Sveriges internationella åtaganden ska vara vägledande

Länsstyrelsen ser positivt på att utredarna i förslaget utgått från Sveriges internationella åtaganden, exempelvis att ratificera Istanbulkonventionen, och låtit dessa vara vägledande i framtagandet av det nya delmålet. Sveriges internationella åtaganden i frågan är en viktig grund och pekar ut en gemensam riktning för arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck som det enligt Länsstyrelsens uppfattning är av största vikt att utgå från.

6.3 Alla jämställdhetspolitiska mål utgår från en maktanalys

Länsstyrelsen delar utredarnas uppfattning att de jämställdhetspolitiska delmålen behöver utgå från en maktanalys som synliggör de ojämlika maktförhållandena som råder mellan könen, där mäns våld mot kvinnor upprätthåller ojämlikheten. Det är Länsstyrelsens uppfattning att de ojämlika maktförhållandena mellan könen behöver framgå i ett nytt jämställdhetspolitiskt delmål om våld. Länsstyrelsens uppfattning är att detta är en grundläggande utgångspunkt som måste genomsyra arbetet inom hela området. Detta gäller såväl i exempelvis arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck som i det våldsförebyggande arbetet, där den genusförändrande ansatsen är av största vikt att lyfta fram i förhållande till exempelvis destruktiva maskulinitetsnormer.¹

6.4 Det behöver tydliggöras att tillämpningen av det sjätte delmålet ska vara bred

Utredarna beskriver att det nuvarande målet många gånger tolkas snävt och att det i praktiken ofta endast kommer att handla om mäns våld mot kvinnor i nära relationer, vilket de beskriver kan få konsekvenser för stöd och skydd. Detta känner Länsstyrelsen igen och har tyvärr sett flera exempel på. Det kan till exempel röra sig om våld i samkönade parrelationer eller personer som utsatts i prostitution och som inte fått det stöd de har rätt till eftersom våldet, enligt handläggarens bedömning, inte har förekommit i en nära relation. Handläggaren ser då inte till den breda problembilden

¹ Statens offentliga utredningar SOU 2015:55. Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck.

som ramen *mäns våld mot kvinnor* möjliggör. Länsstyrelsen ser därför positivt på att öppna upp det jämställdhetspolitiska delmålet om våld och inkludera och tydliggöra att detta gäller fler delar än vad som idag är tydligt.

6.4.1 Fler former av våld behöver synliggöras i ett mer inkluderande delmål

Länsstyrelsen stödjer utredarnas uppfattning att fler områden inom frågan behöver utvecklas och prioriteras högre än vad som görs idag. En ny målformulering behöver därför vara övergripande och inbegripa fler områden än dagens mål, till exempel våld i ungas nära relationer, våld mot äldre och våld mot personer med en funktionsnedsättning. Enligt Myndigheten för delaktighet är just våld mot personer med funktionsnedsättning en av de utgångspunkter som har fått minst genomslag i åtgärder utifrån strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.²

Länsstyrelsen ser att kommuner och regioner ofta brister i kunskap och avsatta resurser eller specialiserade verksamheter för att arbeta med dessa grupper. Här behöver alla aktörers ansvar förtydligas. Länsstyrelsen bedömer dock, precis som utredaren att huvudfokus även fortsatt ska ligga på mäns våld mot kvinnor då det är Länsstyrelsens uppfattning att maktanalysen ej ska gå förlorad.

6.4.4 Livscykelperspektivet behöver bli tydligare i målet

Även i denna fråga delar Länsstyrelsen utredarnas bedömning och tillstyrker införandet av livscykelperspektivet i delmålet. Genom formuleringen "...genom hela livet" fångar man flera aspekter en person går igenom under en livstid och beroende på livssituation. Därmed förtydligas rättighetsperspektivet för särskilt sårbara grupper.

7.3.5 Regeringens politiska mål behöver kompletteras med andra styrmedel

Länsstyrelsen delar även utredningens bedömning att det inte är tillräckligt med ett nytt delmål utan att detta måste kombineras med flertalet andra insatser exempelvis kunskapshöjande insatser till

² [Kurser om våld i nära relationer - MFD](#) "Att förebygga och bekämpa våld", avsnitt 1, "styrning och ledning"

såväl socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård. För att få kommuner och regioner att i högre grad arbeta med vissa frågor exempelvis prostitution och människohandel för sexuella ändamål ser vi, precis som utredarna, att det kan behövas förändring i lagstiftning för att möjliggöra att fler aktörer ska få till stånd förändrade arbetssätt och en god samverkan.

Samhällets stöd når systematiskt vissa grupper sämre. Sårbarheten beror alltså inte nödvändigtvis på en individs eller en grupps livssituation eller individuella egenskaper. Vissa gruppers särskilda sårbarhet kan orsakas eller förstärkas av det faktum att de inte har tillgång till jämlikt stöd i praktiken vid våldsutsatthet. Då är det mer adekvat att tala om ett svagt samhälleligt skydd, som är svagare för vissa grupper än för andra. Länsstyrelsen vill därför särskilt påpeka att även finansiering, i form av öronmärkta medel till kommuner, regioner samt den idéburna sektorn, är nödvändigt för möjligheten att bygga ett långsiktigt, strategiskt och hållbart arbete. Med anledning av detta vill Länsstyrelsen lyfta finansiering som en viktig fråga för att arbetet inte ska tappa fart, oavsett vad det slutliga beslutet kring mål för arbetet blir. Dessa medel behöver följa en tydlig plan och ha en förutsägbarhet för att möjliggöra ett gott resultat, såväl när det gäller det förebyggande arbetet som stöd och hjälp till våldsutsatta barn och vuxna samt till personer som utövar våld mot en närstående

7.3.6 Hedersrelaterat våld och förtryck behöver synliggöras i flera politikområden

Länsstyrelsen tillstyrker utredarnas bild av att arbetet med att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck är en fråga för hela samhället. Det behöver synliggöras i såväl övriga jämställdhetspolitiska delmål som inom andra politikområden exempelvis inom arbetet med barnrättsfrågor, integration, utbildning och arbetsmarknad för att få genomslag och bli hållbart. Det är Länsstyrelsens uppfattning att detsamma även gäller för samtliga områden inom våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor. Vidare anser Länsstyrelsen att det är synnerligen viktigt att de jämställdhetspolitiska delmålen hålls samman och ses som odelbara för att främja samverkan och bred kompetens.

7.4 Förslag till nytt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att regeringen inte bör införa ett särskilt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck då Länsstyrelsen precis som utredarna ser en risk att detta skulle skapa en obalans i förhållande till de övriga jämställdhetspolitiska delmålen som är formulerade på en övergripande nivå.

Vidare bedömer Länsstyrelsen att ett särskilt delmål riskerar att skapa stuprör och splittra arbetet på både strategisk och operativ nivå där arbetet ofta går in i varandra och det finns behov av ett väl sammanhållet arbete. Länsstyrelsens erfarenhet är att kommuner och regioner ofta organiserar sig genom att yrkesverksamma behöver kunna flera delar gällande att förebygga, stödja och ge skydd i alla frågor gällande våld och inte har förutsättningar att ha spetskompetens i enskilda våldsområden.

Ytterligare en aspekt som kan försvåra arbetet om hedersrelaterat våld och förtryck lyfts ut och får en egen målformulering är att arbetet riskerar formas utifrån att det primära för individen är skydd från hedersnormer. Samtidigt kan individen i sig också vara i behov av skydd utifrån annat typ av våld som våld i nära relationer, våld i ungas parrelation, prostitution och människohandel med flera våldsformer som många gånger är omöjliga att särskilja.

Vid ett särskilt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck finns dessutom risk att osäkerhet uppkommer hos de som möter och ska arbeta med den som är utsatt, att de inte litar på sin kompetens och i stället förbiser att ge det stöd som den utsatta har behov och rätt till. Ett stort ansvar läggs också på den som är utsatt att ha kunskap kring de olika våldsformerna och var man som våldsutsatt kan söka stöd i stället för att stärka det samhälleliga skyddet så att det når alla grupper jämlikt oavsett våldsutsatthet.

Länsstyrelsen bedömer att ett särskilt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck kommer innebära nackdelar utifrån styrningsaspekten för regeringen och i sin tur leda till nackdelar för Länsstyrelsen styrning och uppföljningsarbete gentemot de verksamheter Länsstyrelsen ska stödja.

8.1 Förslag till ett nytt inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål

Av skäl som framgår ovan delar Länsstyrelsen utredningens bedömning att de utmaningar som finns i arbetet bäst uppnås genom ett sammanhållet, inkluderat delmål. Länsstyrelsen tillstyrker därför utredningens förslag till nytt inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål och har inga ytterligare synpunkter på formuleringen.

Länsstyrelsen tror att ett sammanhållet, inkluderande delmål kan komma att stärka arbetet i alla led och även vara till gagn för den som behöver stöd och hjälp i en utsatt situation. Detta då vi anser att ett sammanhållet mål kan leda till en mer samordnad samhällsinsats för de som behöver hjälp utifrån flera olika våldsformer.

Redan idag görs stora satsningar på arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck ute i landet både av nationella, regionala och kommunala aktörer. De regionala resurscentrumsatsningarna är ett exempel på hur regeringsuppdrag kan stärka arbetet inom området och leda till att flera aktörer samverkar i syfte att ge ett anpassat och jämlikt stöd till den som är utsatt. Det finns inget hinder att detta viktiga och nödvändiga arbete fortsätter och utvecklas ytterligare inom ramen för ett sammanhållet, inkluderat delmål där det hedersrelaterade våldet skrivs fram som en del av målet.

9. Konsekvenser av vårt förslag

Länsstyrelsen ser med fördel att politiken bedrivs samordnat enligt Istanbulkonventionen i syfte att vidta alla lämpliga åtgärder för att förebygga och bekämpa alla former av våld. Vid ett särskilt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck riskerar såväl den nationella styrningen som Länsstyrelsens uppdrag bli mindre effektiv och samordnad i förståelse av våldet. Risken är även att detta kan leda till ett splittrat stöd till kommuner och regioner.

För Länsstyrelsernas uppdrag är förbättrad samverkan och styrning särskilt relevant. Här ser vi att det många gånger finns stora svårigheter redan idag. Styrning avseende samverkan mellan aktörer behöver därför stärkas för att skapa bättre förutsättningar för att aktörer ska kunna samverka på såväl operativ som strategisk nivå.

Det är Länsstyrelsens uppfattning att en uppdelning av målen, där ett mål fokuserar på det hedersrelaterade våldet och förtrycket,

riskerar att försvåra samverkan än mer än idag och därmed försvåra Länsstyrelsens möjlighet att fullfölja uppdraget att bidra till att regeringens prioriterade mål inom den nationella strategin uppfylls i länet.

Länsstyrelsen tror att ett brett sammanhållet, inkluderande delmål kan bidra till ett stärkt arbete inom området. Genom att lyfta fram alla inkluderade våldsformer i målformuleringen skapas en tydlighet i arbetet vilket Länsstyrelsen anser kommer underlätta planering och prioriteringar för det regionala arbetet.

Det är även Länsstyrelsens uppfattning att ett inkluderande delmål kommer att underlätta och hjälpa det regionala arbetet (men även det kommunala och nationella) genom att detta skapar en ökad tydlighet i mötet med andra aktörer. Detta då det bland annat tydliggör kommunernas ansvar för fler frågor än vad som är gällande idag, bland annat arbetet mot prostitution och människohandel, ett arbete vi idag ser ofta saknar stöd ute i kommunerna. Utifrån Länsstyrelsens perspektiv och möjlighet att bedriva ett verkningfullt och långsiktigt arbete ser vi därför positivt på utredningens förslag om ett inkluderande delmål.

I nationella strategin finns ett antal utpekade områden i behov av utveckling på lokal och regional nivå. Inom Länsstyrelsens arbete är alla dessa områden aktuella. De utpekade områden har varit bra för att underbygga Länsstyrelsens arbete och har förtydligat varför Länsstyrelsens arbete sett ut som det gör på flera nivåer, såväl kommunal som regional. Länsstyrelsen har dock saknat en skrivelse om digitalt våld och att samhället behöver bli bättre på att upptäcka och förebygga detta. Likaså ser Länsstyrelsen behov av särskilda skrivelser avseende arbetet mot ekonomiskt våld, eftervåld och våld i ungas nära relationer. Avslutningsvis ser Länsstyrelsen behov av ett förtydligande av kommunernas ansvar att ge skydd och stöd till personer som befinner sig i prostitution eller är offer för människohandel och vikten av tidig upptäckt av unga och vuxna som säljer sexuella tjänster. Detta förtydligas i förslaget till nytt inkluderande delmål vilket vi ser som mycket viktigt för det fortsatta utvecklingsarbetet för att motverka våldet.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Evelina Nilsson, för frågor på telefon 010-2241463 eller via e-post evelina.nilsson@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 17277-2024 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-224 10 00.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anneli Hulthén med utvecklingsledare mäns våld mot kvinnor Evelina Nilsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också projektledare hedersrelaterat våld och förtryck Alka Khanna och enhetschef Sara Lhådö medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.